A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (harmadik tanács)

2006. november 9. *

A C-120/05. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Finanzgericht Hamburg (Németország) a Bírósághoz 2005. március 15-én érkezett, 2005. március 2-i határozatával terjesztett elő az előtte

a **Heinrich Schulze GmbH & Co. KG i.L.**

és

a **Hauptzollamt Hamburg-Jonas**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (harmadik tanács),

tagjai: A. Rosas tanácselnök, A. Borg Barthet és U. Lõhmus (előadó) bírák,

* Az eljárás nyelve: német.

főtanácsnok: P. Léger,
hivatalvezető: R. Grass,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a Heinrich Schulze GmbH & Co. KG i.L. képviseletében C. Esser Rechtsanwältin,

– a Hauptzollamt Hamburg-Jonas képviseletében G. Seber, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Közösségek Bizottsága képviseletében C. Cattabriga és F. Erlbacher, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2006. június 1-jei tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az 1996. február 7-i 229/96/EK bizottsági rendelettel (HL L 30., 24. o.) módosított, a Szerződés II. mellékletében nem szereplő áruk formájában exportált egyes mezőgazdasági termékekre vonatkozó export-visszatérítési rendszer alkalmazásának közös részletes szabályairól, valamint az e visz-

szatérítések összegének megállapítására szolgáló szempontokról szóló, 1994. május 30-i 1222/94/EK bizottsági rendelet (HL L 136., 5. o., a továbbiakban: 1222/94 rendelet) 7. cikke (1) bekezdése harmadik albekezdésének értelmezésére vonatkozik.

2 A kérelmet a Heinrich Schulze GmbH & Co. KG i.L. (a továbbiakban: Schulze) és a Hauptzollamt Hamburg Jonas (vámhivatal, a továbbiakban: Hauptzollamt) között, mezőgazdasági termékek utáni export-visszatérítés iránti kérelem tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

3 A mezőgazdasági termékekre vonatkozó export-visszatérítési rendszer alkalmazásának közös részletes szabályait több közösségi rendelet tartalmazza, így többek között az 1994. december 2-i 2945/94/EK bizottsági rendelettel (HL L 310., 57. o.) és az 1222/94 rendelettel módosított, a mezőgazdasági termékekre vonatkozó export-visszatérítési rendszer alkalmazásának közös részletes szabályai megállapításáról szóló, 1987. november 27-i 3665/87/EGK bizottsági rendelet (HL L 351., 1. o., a továbbiakban: 3665/87 rendelet).

4 A 3665/87 rendelet 11. cikke rendelkezik az alaptalanul nyújtott export-visszatérítés visszakövetelésének részletes szabályairól, az alkalmazandó szankciókról, valamint *vis maior* esetén egyes szankciók mellőzésének lehetőségéről. E rendelkezés (3) bekezdése közelebbről kimondja, hogy a kedvezményezett, ha jogosulatlanul jutott támogatáshoz, köteles a jogosulatlanul kapott összeget kamattal növelve visszatéríteni.

5 Az 1222/94 rendelet tizedik preambulumbekezdése szerint „ellenőrzési rendszert kell létrehozni, mégpedig annak az elvnek az alapján, hogy az exportőr az árucikkek minden egyes kivitelénél közli a hatáskörrel rendelkező hatóságokkal az exportált árucikkek előállításához felhasznált termékek mennyiségét. A hatáskörrel rendelkező hatóságok felelősek az ilyen nyilatkozatok helytállóságának ellenőrzéséhez általuk szükségesnek ítélt intézkedések meghozataláért" [nem hivatalos fordítás].

6 Az 1222/94 rendelet 1. cikkének (1) bekezdéséből kitűnik, hogy e rendelet hatálya többek között az e rendelet A. mellékletében felsorolt alaptermékekre, valamint az azok feldolgozásából származó, e rendelet B. és C. mellékletében szereplő, „árucikk"-nek nevezett termékekre terjed ki.

7 E rendelet 2. cikke szerint „[A] 3. cikk rendelkezéseinek megfelelően meghatározott mennyiségre adott visszatérítés összegét az ugyanolyan típusú árucikkek formájában exportált alaptermékek mindegyikére oly módon kell meghatározni, hogy a mennyiséget az alaptermékre adott visszatérítés mértékével kell megszorozni, fajlagos súly szerint számolva, a 4. cikknek megfelelően. [...]" [nem hivatalos fordítás].

8 Az 1222/94 rendelet 3. cikkének (2) bekezdése ekként rendelkezik:

„Az (1) bekezdés alkalmazásában azon terméket kell ténylegesen felhasználtnak tekinteni, amelyet az exportált árucikk gyártásához feldolgozatlanul felhasználtak. Amennyiben az ilyen árucikk gyártási szakaszainak egyikében magát az alapterméket egy másik, kifinomultabb alaptermékké dolgozzák fel, és későbbi szakaszban használják fel, csak az utóbbi alapterméket kell ténylegesen felhasználtnak tekinteni.

Az első albekezdés értelmében ténylegesen felhasznált termékek mennyisége az exportált árucikkek minden típusára megállapítandó.

Feltéve, hogy valamely, adott vállalkozás által világosan meghatározott technikai feltételek szerint gyártott, állandó tulajdonságokkal és minőséggel rendelkező árucikket rendszeresen exportálnak, a hatáskörrel rendelkező hatóságokkal kötött megállapodás alapján a mennyiségek akár a kérdéses árucikk gyártási képletéből, akár a terméknek az árucikk adott mennyiségének gyártásához valamely meghatározott időszakban felhasznált átlagos mennyiségeiből is kiszámíthatók. A termékek ily módon meghatározott mennyisége marad a számítás alapja mindaddig, amíg a kérdéses termék gyártásának feltételeiben változás nem következik be.

[...]" [nem hivatalos fordítás]

9 Megállapítandó, hogy a mézeskalács az 1222/94 rendelet B. mellékletébe tartozó árucikk, és hogy kivitelére az e rendelet 3. cikke (2) bekezdésének harmadik albekezdésében szereplő egyszerűsített eljárás alkalmazható.

10 E rendelet 7. cikke az export-visszatérítéseknek az exportáló általi nyilatkozat elvén alapuló ellenőrzési rendszerét hozza létre. E cikk (1) és (2) bekezdése ekként rendelkezik:

„(1) A 3665/87 rendelet alkalmazandó. Ezenfelül árucikkek exportja esetén az érintett félnek nyilatkoznia kell az árucikkek gyártása során a 3. cikk (2) bekezdésének értelmében ténylegesen felhasznált alaptermékek, az azok feldolgozásából

nyert termékek és az 1. cikk (2) bekezdésének értelmében a két kategória valamelyikének megfeleltetett termékek azon mennyiségéről, amelyekre a visszatérítést igényelni fogja, illetve amennyiben ezt a 3. cikk (2) bekezdésének harmadik albekezdésével összhangban határozták meg, utalnia kell erre az összetételre.

Amennyiben az árucikket exportálandó árucikk előállítása során használták fel, az érintett fél nyilatkozatának tartalmaznia kell a ténylegesen felhasznált árucikkek mennyiségét, valamint azon alaptermékek, az azok feldolgozásából nyert termékek, illetve az 1. cikk (2) bekezdésének értelmében a két kategória valamelyikének megfeleltetett termékek mindegyikének a jellegét és mennyiségét, amelyekből a szóban forgó árucikk származik.

Nyilatkozatának alátámasztására az érintett fél eljuttatja a hatáskörrel rendelkező hatósághoz az összes olyan okiratot és adatot, amelyet e hatóság szükségesnek ítél.

A hatáskörrel rendelkező hatóságnak a benyújtott nyilatkozat helytállóságát alkalmas eszközökkel ellenőriznie kell.

Annak a tagállamnak a hatáskörrel rendelkező hatóságának a kérésére, amelynek területén a kiviteli vámalakiságokat elvégzik, a többi tagállam hatáskörrel rendelkező hatóságai közvetlenül eljuttatják az általuk beszerezhető összes adatot, amely lehetővé teszi az érintett fél nyilatkozatának ellenőrzését.

(2) Amennyiben az érdekelt nem nyújtja be az (1) bekezdésben említett nyilatkozatot, illetve nem szolgáltat elégséges adatot nyilatkozatának alátámasztására, nem jogosult a visszatérítésre." [nem hivatalos fordítás]

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

11 A Schulze 1996-ban mézeskalácsot exportált több harmadik országba, és export-visszatérítést kért az ezen árucikkben lévő alaptermékekre. Az általa benyújtott export-visszatérítés iránti különböző kérelmekben a Schulze a visszatérítésre jogosító alaptermékek tekintetében az általa a Hauptzollamtnak átadott gyártási képletekre hivatkozott.

12 A Schulze termelőüzemében és irodáiban 1997 májusában jelentős tűzkár keletkezett, ezért tevékenységét ugyanezen év júliusában beszüntette.

13 A Hauptzollamt 1999 októberében végzett ellenőrzések folytán 2000. augusztus 28-án helyesbítési felhívásban 26 174,84 DEM összegű export-visszatérítés visszafizetésére hívta fel a Schulzét a 3665/87 rendelet 11. cikkének (3) bekezdése alapján. A Hauptzollamt azzal indokolta határozatát, hogy a Schulze nem juttatta el hozzá az 1222/94 rendelet 7. cikkének (1) bekezdése értelmében a gyártási képletek ellenőrzéséhez szükséges valamennyi adatot és okiratot. Márpedig a Hauptzollamt álláspontja szerint a visszatérítést annak fenntartásával engedélyezték, hogy a visszatérítési jogosultság fennállását a vonatkozó okiratok utólagos ellenőrzésével fogják megerősíteni.

14 A visszatérítést visszakövetelő felhívás ellen a Schulze panasszal élt, melyet arra alapozott, hogy a Hauptzollamt kérte okiratok a helyiségeiben történt tűzben megsemmisültek. E panaszt 2003. május 5-én azzal az indokolással utasították el, hogy a Schulze nem tett eleget az 1222/94 rendelet 7. cikkének (1) bekezdésében írt bizonyítási kötelezettségének, és hogy e kötelezettség alól a *vis maior* nem mentesít.

15 A Schulze 2003. június 5-én keresetet indított a Finanzgericht Hamburg előtt, vitatva az álláspontja szerint jogszerűen nyújtott export-visszatérítést visszakövetelő felhívást.

16 A Finanzgericht Hamburg eljárását felfüggesztette, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

„El lehet-e tekinteni az 1222/94/EK rendelet 7. cikke (1) bekezdésének harmadik albekezdésében előírt okirati bizonyítéktól, és megengedhető-e az exportőrnek, hogy az exportált árucikkek előállításához ténylegesen felhasznált termékeket más bizonyítási eszközökkel igazolja, ha az exportőrnek *vis maior* következtében (már) nincs lehetősége bemutatni a termelésre vonatkozó dokumentumokat?

A bizonyítottsági szint csökkenéséhez is vezet-e a *vis maior* esetének figyelembevétele abban az értelemben, hogy az exportőr az exportált árucikkek előállításához ténylegesen felhasznált termékeket csupán valószínűsíteni köteles?"

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

17 Együtt vizsgálandó kérdéseivel az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, akként értelmezendő-e az 1222/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdésének harmadik albekezdése, hogy azzal nem ellentétes, ha a nemzeti hatóság egyéb bizonyítási módot is elfogad, amennyiben az exportőr – esetleg *vis maior* miatt – nem képes az exportált árucikkek előállításához ténylegesen felhasznált termékekre vonatkozóan okirati bizonyítékot bemutatni.

18 Az 1222/94 rendelet tizedik preambulumbekezdése értelmében e rendelet az exportvisszatérítés iránti kérelmek tekintetében ellenőrzési rendszert hoz létre, mégpedig annak az elvnek az alapján, hogy az exportőr az árucikkek minden egyes kivitelénél közli a hatáskörrel rendelkező hatóságokkal az exportált árucikkek előállításához felhasznált termékek mennyiségét. E hatóságok felelősek az ilyen nyilatkozatok helytállóságának ellenőrzéséhez általuk szükségesnek ítélt intézkedések meghozataláért.

19 Az 1222/94 rendelet 2. és 3. cikke alapján, amennyiben az árucikk különböző mennyiségben tartalmaz szintén e rendelet hatálya alá tartozó mezőgazdasági termékeket, a visszatérítés összegét az exportált árucikkek előállításához ténylegesen felhasznált termékek mennyiségének alapulvételével kell kiszámítani (lásd ilyen értelemben a C-542/03. sz. Milupa-ügyben 2005. május 12-én hozott ítélet [EBHT 2005., I-3989. o.] 21. pontját).

20 A valamely meghatározott gyártási képlet alapján előállított termékekre vonatkozóan azonban különös eljárást ír elő az 1222/94 rendelet 3. cikke (2) bekezdésének harmadik albekezdése. Ilyen termék esetén a hatáskörrel rendelkező hatóságokkal kötött megállapodás alapján a mennyiségek a kérdéses árucikk gyártási képletéből is kiszámíthatók.

21 Az 1222/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdésének első albekezdése alapján az exportvisszatérítés nyújtásának ellenőrzése az exportőr nyilatkozata alapján történik. E nyilatkozatban az exportőrnek utalnia kell az árucikk összetételére, ha azt az e rendelet 3. cikke (2) bekezdésének harmadik albekezdésében írt egyszerűsített eljárás alkalmazásával állapították meg.

22 Az 1222/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdésének harmadik albekezdése szerint nyilatkozatának alátámasztására az exportőr eljuttatja a hatáskörrel rendelkező hatósághoz az összes olyan okiratot és adatot, amelyet e hatóság szükségesnek ítél. Továbbá e rendelkezés negyedik albekezdése értelmében e hatóságnak a benyújtott nyilatkozat helytállóságát alkalmas eszközökkel ellenőriznie kell.

23 E rendelkezések célja annak lehetővé tétele, hogy a hatáskörrel rendelkező hatóságok ellenőrizhessék az export-visszatérítés iránti kérelem megalapozottságát, és meghatározhassák a visszatérítés összegét.

24 Nyilatkozattétel, illetve a kérelmet alátámasztó megfelelő okiratok és adatok hiányában az exportőr nem jogosult visszatérítésre, ha pedig a visszatérítést már kifizették, köteles azt visszafizetni, mondja ki a 3665/87 rendelet 11. cikkének (3) bekezdése, amelyre az 1222/94 rendelet 7. cikke utal.

25 Az 1222/94 rendelet azonban nem tartalmaz különös követelményt a kiviteli nyilatkozatot alátámasztó bizonyítékok formáját illetően. Emellett e rendelet 7. cikke (1) bekezdése harmadik és negyedik albekezdésének már a szövegéből is kitűnik e rendelet tizedik preambulumbekezdésével összefüggésben, hogy a hatáskörrel rendelkező hatóság nemcsak az „okiratok" átadását, hanem az „adatok" közlését is szükségesnek ítélheti, és hogy jogosult a benyújtott nyilatkozat helytállóságának bármely „alkalmas eszközzel" történő ellenőrzésére és az általa „szükségesnek ítélt" intézkedések megtételére.

26 Az is kitűnik e 7. cikk (2) bekezdéséből, hogy a nemzeti hatóságok mérlegelik, elégséges adatot szolgáltatott-e az érdekelt fél. Ebből az következik, hogy okirati bizonyíték hiányában a nemzeti hatóság feladata, hogy a nemzeti jogban előírt részletes szabályok szerint figyelembe vegyen más, az ellenőrzés céljára szintén megfelelő bizonyítási eszközt is, amennyiben e részletes szabályok tiszteletben tartják a közösségi jog hatályát és hatékonyságát (lásd ilyen értelemben a C-312/93. sz. Peterbroeck-ügyben 1995. december 14-én hozott ítélet [EBHT 1995., I-4599. o] 12. pontját).

27 E tekintetben figyelembe vehető az ugyanolyan jellegű árucikkeken végzett ellenőrzés, ha igazolja a termék összetételének állandóságát és az 1222/94 rendelet 3. cikke (2) bekezdésének harmadik albekezdése alapján bejelentett gyártási képletnek való megfelelését.

28 Valamint az ezen egyszerűsített eljárás hatálya alá tartozó exportált termék előállításához felhasznált alaptermékre export-visszatérítésben részesülő exportőr esetén a hatáskörrel rendelkező hatóságnak figyelembe kell vennie, hogy e termékek mennyiségét már meghatározta és elfogadta.

29 E tekintetben azonban, a Schulze írásbeli észrevételeiben szereplő állítással ellentétben, mivel a nyilatkozatának alátámasztására elégséges adatot nem szolgáltató exportőr nem jogosult visszatérítésre, az 1222/94 rendelet 7. cikkének (1) bekezdése által megkívánt bizonyítottsági fokot egyáltalán nem csökkenti az, ha ezen exportőr – esetleg *vis maior* miatt – nem képes okirati bizonyítékot bemutatni.

30 Ezért az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre adandó válasz az, hogy az 1222/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdésének harmadik albekezdése akként értelmezendő, hogy azzal nem ellentétes, ha az exportőr egyéb bizonyítási eszközzel bizonyítja a kiviteli nyilatkozatában foglaltakat, amennyiben – esetleg *vis maior* miatt – nem képes az exportált árucikkek előállításához ténylegesen felhasznált termékekre vonatkozóan okirati bizonyítékot bemutatni. A nemzeti hatóság ezen egyéb bizonyítási eszközt a nemzeti jogban előírt részletes szabályok szerint veszi figyelembe, feltéve hogy e részletes szabályok tiszteletben tartják a közösségi jog hatályát és hatékonyságát. E tekintetben a nemzeti hatóság feladata, hogy az exportőr által korábban benyújtott okiratokat is figyelembe vegye, ha a kérelmet az e rendelet 3. cikke (2) bekezdésének harmadik albekezdése szerinti egyszerűsített eljárásban terjesztették elő.

A költségekről

31 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (harmadik tanács) a következőképpen határozott:

Az 1996. február 7-i 229/96/EK bizottsági rendelettel módosított, a Szerződés II. mellékletében nem szereplő áruk formájában exportált egyes mezőgazdasági termékekre vonatkozó export-visszatérítési rendszer alkalmazásának közös részletes szabályairól, valamint az e visszatérítések összegének megállapítására szolgáló szempontokról szóló, 1994. május 30-i 1222/94/EK bizottsági rendelet 7. cikke (1) bekezdésének harmadik albekezdése akként értelmezendő, hogy azzal nem ellentétes, ha az exportőr egyéb bizonyítási eszközzel bizonyítja a kiviteli nyilatkozatában foglaltakat, amennyiben – esetleg *vis maior* miatt – nem képes az exportált árucikkek előállításához ténylegesen felhasznált termékekre vonatkozóan okirati bizonyítékot bemutatni. A nemzeti hatóság ezen egyéb bizonyítási eszközt a nemzeti jogban előírt részletes szabályok szerint veszi figyelembe, feltéve hogy e részletes szabályok tiszteletben tartják a közösségi jog hatályát és hatékonyságát. E tekintetben a nemzeti hatóság feladata, hogy az exportőr által korábban benyújtott okiratokat is figyelembe vegye, ha a kérelmet az e rendelet 3. cikke (2) bekezdésének harmadik albekezdése szerinti egyszerűsített eljárásban terjesztették elő.

Aláírások